

ВИСНОВОК

щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення процедури підготовки проектів нормативно-правових актів (реєстр. № 12028 від 11 вересня 2024 року)

За дорученням Голови Верховної Ради України від 11 вересня 2024 року Комітет Верховної Ради України з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 22 жовтня 2024 року (протокол № 173) проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення процедури підготовки проектів нормативно-правових актів (реєстр № 12028 від 11 вересня 2024 року), поданий Кабінетом Міністрів України (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту його метою є вдосконалення процедури підготовки та внесення Службою безпеки України на розгляд Президента України та Кабінету Міністрів України проектів нормативно-правових актів з питань, що належать до її компетенції.

Для досягнення зазначеної мети пропонується внести зміни до Закону України «Про Службу безпеки України», згідно з якими Служба безпеки наділяється повноваженнями щодо розробки та внесення на розгляд Президента України та Кабінету Міністрів України проектів нормативно-правових актів з питань, що належать до її компетенції. Також відповідні зміни передбачені до Закону України «Про Кабінет Міністрів України», згідно з якими Служба безпеки включається до переліку суб'єктів, які мають право ініціативи у прийнятті актів Кабінету Міністрів України їх підготовки та внесення на розгляд Уряду.

Розглядаючи Законопроект, Комітет з питань правової політики виходить з такого.

У Конституції України визначається, що Україна є демократична, соціальна, правова держава (стаття 1), права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; держава відповідає перед людиною за свою діяльність; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (частина друга статті 3), органи державної влади, у тому числі й Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади в Україні, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 6, частина друга статті 19, стаття 75).

Згідно з пунктами 12, 17, частини першої статті 92 Основного Закону України виключно законами України визначаються організація і діяльність

органів виконавчої влади, основи національної безпеки.

Як зауважив Конституційний Суд України у Рішенні від 25 лютого 2009 року № 5-рп/2009 національна безпека є важливою сферою діяльності держави, ефективність якої потребує координації та узгодженості дій органів влади (абзац другий підпункту 2.1 пункту 2 мотивувальної частини).

Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Основного Закону України).

Президент України як глава держави, гарант державного суверенітету за своїм конституційно-правовим статусом забезпечує державну незалежність, національну безпеку держави; здійснює керівництво у сферах національної безпеки та оборони держави; очолює Раду національної безпеки і оборони України. Президент України на основі та на виконання Конституції і законів України видає укази, які є обов'язковими до виконання на території України (частина друга статті 102, пункти 1, 17, 18 частини першої, частина третя статті 106, частина третя статті 107 Конституції України).

У згаданому Рішенні від 25 лютого 2009 року № 5-рп/2009 Конституційний Суд України дійшов висновку про те, що «лише Президент України наділений конституційними повноваженнями здійснювати керівництво у сферах національної безпеки і оборони» (абзац шостий підпункту 2.1 пункту 2 мотивувальної частини).

Згідно з частиною першою статті 113 Основного Закону України Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі органів виконавчої влади.

Кабінет Міністрів України відповідно до пункту 9 статті 116 Конституції України спрямовує і координує роботу міністерств, інших органів виконавчої влади.

Кабінет Міністрів України в межах своєї компетенції видає постанови і розпорядження, які є обов'язковими до виконання частина перша статті 117 Конституції України).

Відповідно до частини другої статті 120 Конституції України організація, повноваження і порядок діяльності Кабінету Міністрів України, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади визначаються Конституцією і законами України.

Кабінет Міністрів України відповідно до статей 113, 116, 117 Конституції і законів України здійснює контроль за дотриманням законодавства та реалізацією державної політики у сферах національної безпеки і оборони (частина перша статті 7 Закону України «Про національну безпеку України»).

Згідно частини третьої статті 17 Конституції України забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом.

Відповідно до пункту 22 статті 85 Конституції України визначення функцій Служби безпеки України належить до повноважень Верховної Ради України.

Служба безпеки України є державним органом спеціального призначення з правоохоронними функціями, що забезпечує державну безпеку (частина перша статті 1 Закону України «Про Службу безпеки України», частина перша статті 19 Закону України «Про національну безпеку України»).

Служба безпеки України є спеціально уповноваженим державним органом у сфері забезпечення охорони державної таємниці (частина шоста статті 5 Закону України «Про державну таємницю»), контррозвідувальної діяльності (частина перша статті 5 Закону України «Про контррозвідувальну діяльність»), головним органом в сфері боротьби з тероризмом (частина третя статті 4 Закону України «Про боротьбу з тероризмом»), а також здійснює оперативно-розшукову діяльність (частина перша статті 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність») та входить до складу сектору безпеки і оборони (частина друга статті 12 Закону України «Про національну безпеку України»).

У зазначених сферах діяльності Служби безпеки України нормативне регулювання здійснюється відповідно до законодавчих актів та актів Кабінету Міністрів України, зокрема, щодо: охорони державної таємниці (статті 19, 20 та 22 Закону України «Про державну таємницю»); соціального і правового захисту осіб, які здійснюють контррозвідувальну, оперативно-розшукову діяльність, та осіб, які залучаються до виконання завдань таких видів діяльності, осіб, взятих під захист (стаття 10 Закону України «Про контррозвідувальну діяльність», статті 11, 12, 13 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», статті 12, 13 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві»); антитерористичної безпеки, боротьби з тероризмом (статті 4, 11¹, 12, 14 Закону України «Про боротьбу з тероризмом»).

З метою забезпечення належного врегулювання питань, що належать до компетенції Служби безпеки України, є доцільним наділення Служби безпеки України правом розробляти та вносити на розгляд Президента України, Кабінету Міністрів України проекти нормативно-правових актів з питань, що належать до її компетенції.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України в цілому, підтримує думку суб'єкта права законодавчої ініціативи стосовно того, що наразі «оперативна розробка нових та внесення змін до чинних нормативно-правових актів України є актуальним завданням в контексті забезпечення належного врегулювання питань, що належать до компетенції Служби безпеки України, та адаптації такого регулювання до умов правового режиму воєнного стану» (пункт 2 пояснювальної записки). Одночасно Головне управління звертає увагу на те, що запропонована назва Законопроекту потребує уточнення щодо його предмету і кола питань, з яких вносяться зміни до законів України.

З метою врахування зауважень Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України Комітет вважає за необхідне усунення деяких недоліків і неточностей у тексті Законопроекту, та пропонує Законопроект викласти у такій редакції:

«ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення порядку

внесення на розгляд Президента України, Кабінету Міністрів України проектів нормативно-правових актів з питань, що належать до компетенції Служби безпеки України

Верховна Рада України постановляє:

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. Статтю 25 Закону України «Про Службу безпеки України» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 27, ст. 382 із наступними змінами) після частини другої доповнити новою частиною такого змісту:

«Служба безпеки України має право розробляти та вносити на розгляд Президента України, Кабінету Міністрів України проекти нормативно-правових актів з питань, що належать до її компетенції».

У зв'язку з чим частину третю вважати частиною четвертою.

2. У статті 50 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 13, ст. 222 із наступними змінами):

частини першу і другу викласти в такій редакції:

«1. Право ініціативи у прийнятті актів Кабінету Міністрів України мають члени Кабінету Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, державні колегіальні органи, Служба безпеки України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації.

2. Проекти актів Кабінету Міністрів України готуються міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, державними колегіальними органами, Службою безпеки України, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями»;

абзац перший частини третьої викласти в такій редакції:

«3. Проекти актів Кабінету Міністрів України вносяться на розгляд Кабінету Міністрів України Секретаріатом Кабінету Міністрів України, міністерствами, центральними органами виконавчої влади (крім тих, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через відповідного члена Кабінету Міністрів України), державними колегіальними органами, Службою безпеки України, місцевими державними адміністраціями».

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк прийняти нормативно-правові акти, необхідні для реалізації цього Закону».

Врахувавши вищевикладене та обговоривши Законопроект, відповідно до статей 93, 111, 114 Регламенту Верховної Ради України Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України включити до порядку денного дванадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення процедури підготовки проектів нормативно-правових актів (реєстр № 12028 від

11 вересня 2024 року), поданий Кабінетом Міністрів України, і за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу і в цілому, в редакції, запропонованій Комітетом, а також у разі прийняття Законопроекту як закону доручити Комітету разом з Головним юридичним управлінням Апарату Верховної Ради України здійснити редакційне та техніко-юридичне доопрацювання його тексту.

2. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити Голову підкомітету з питань політичної реформи та конституційного права Дирдіна М.Є.

Голова Комітету

Д.В. МАСЛОВ

